

feriatis, quando ipsa per modum sententiæ profertur, ex *c. final. Feriis*. Si verò diebus feriatis feratur, erit illicita quidem, sed non invalida, ut *Palau p. 5. num. 13 et Salmant. cap. 1. n. 100. cum Sayr. et Corn.* Verùm bene possunt ferri diebus feriatis censuræ, quando imponuntur per modum legis, aut præcepti; et etiam illæ quæ feruntur per modum sententiæ, quando contumacia ita patet, ut cognitione causæ non egeat, ex *c. Evidentia, De Accus.* Monitio autem censuræ frequenter fieri solet die non feriato, si causæ cognitio non præcedat, secus, si præcedat. *Salm. ibid. cum DD. cit.* Notand. II. Quòd si Judex sciat censuratum esse absolutum pro foro interno, docent *Henr. Fill. et Dec. ap. Croix l. 7. n. 80.* non esse puniendum pro foro externo. Notand. III. Quòd, qui semel censuram incurrit, debet denunciari et publicari, ut sic citius respiscat, *c. Pastoralis §. fin. De Appel. et Clem. fin. de Cen.* Hæc autem, si lata fuit ab homine, sive per modum statuti, sive per modum sententiæ particularis ab ipsomet debet denunciari. Si verò lata fuerit à jure communi, denunciatio debet fieri ab Ordinario loci, ubi censura incursa fuerit, ex *Clement. 1. De Priuileg.* Sed tunc ante denunciationem præcedere debet citatio Rei, faciendâ à Superiore proprio, dato ei termino ad jus suum dicendum, aliàs denunciatio erit nulla ex *Clem. Sæpe, de Verb. sign.* Ita *Croix l. 7. n. 76. cum Nav. Cov. Pal. et aliis comm. apud Salm. c. 1. n. 101 et c. 3. n. 16.* Si autem Reus satisfactionem offerat, statim est absolvendus, *Salm. cum Suarez.*

66. — « Tertio, ob defectum justæ causæ. Hæc autem desicere » potest tripliciter, 1. Si nec à parte rei, nec secundum allega- » tiones fori externi subsistat. 2. Si à parte rei crimen subsistat » quidem, non tamen in ordine ad iudicium, quia reus de eo non » confitetur, nec legitime de eo vincitur. 3. Si à parte rei non » subsistat crimen, etsi juridicè probetur, ideoque titulum, seu » causam præsumptam habeat iudex. In quo casu, etsi sententia » à parte rei sit injusta, ideoque probabilis censura non liget in » foro conscientiæ; in foro tamen externo servari debet propter » scandalum. Vide *Laym. p. 1. c. 6.* »

67. — In dubio an censura sit incursa, vel ne, in foro conscientiæ non tenemur nos gerere ut censuratos. Et hoc sive dubium sit facti, id est circa crimen, puta si dubitetur an percussio Clerici fuerit graviter injuriosa, ut docent *Sanch. Dec. l. 1. c. 10. nu. 42. Bon. D. 2. q. 1. p. 6. §. 2. n. 49. Holzm. de Cens. c. 4. n. 151. Mazz. t. 1. p. 63. Pal. D. 1. p. 8. n. 8. Laym. c. 5. §. 4. n. 38. Ronc. de 5. præc. c. 2. q. 6 et Salm. c. 1. n. 209. cum Cand. Tanner. et Diana contra Sayr. Azor. etc. Bon.* Sive dubium sit juris, id est circa sententiam, puta si dubitetur an censura fuerit lata, an ferendæ sententiæ, vel an conditio apposita in sententiâ sit impleta vel non, ut *Sanch. Bon. Holzm. Ronc. ll. cc. et Salm. nu. 210. cum Val. Cov. et Diana ex D. Th. qui Quodl. 4. art. 14. docet,* quòd post determinationem Judicis standum est ejus sententiæ, secus ante determinationem. Ratio pro dubio facti est, quia in dubio nemo est expoliandus jure suo communicandi,

quod possidet; pro dubio autem juris ratio est, quia poenæ sunt restringendæ, unde in dubio non incuruntur. Si verò post censuram incurram dubitetur de absoluteione obtenta, vel de appellatione interposita et similibus, tunc omnino Reus debet se habere ut censuratum, quia tunc possessio stat pro Superiore, ut rectè dicunt *Sanch. l. c. n. 60 et 59. Pal. l. c. et Salm. n. 210. cum Cov.* Et idem dicendum cum *Sanch. n. 60. et Salm. ib.* si dubium sit de potestate Superioris, quando hic pacificè eam possidet.

68. — Dubit. 1. In dubio, an censura fuerit justa vel ne, an ut justa sit judicanda? Negat *Dicast. ap. Croix l. 7. n. 123,* dicens Superiorem esse quidem in possessione ferendi censuras justas, sed cum de justitia dubitatur, potiùs dicendum est possidere libertatem subditi. Et idem sentiunt *Vasq. Sancius, etc. ap. Viva de Leg. q. 1. art. 3. n. 4,* loquendo de lege dubiè justa, probabile putat *Tamb. Dec. l. 1. c. 3. verb. subditus.* Sed verius affirmant *Sal. de Legib. c. 1. n. 15. Viva l. c. Bonao. eod. tit. D. 1. q. 1. p. 7. §. 3. n. 11. cum Vasq. Suar. et Salas:* item *Pal. et alii communiter cum Croix d. n. 123,* quia in dubio prævalet potestas Judicis.

Dubit. 2. An si Reus habet opinionem probabilem pro se, teneatur parere Judici aliquid præcipienti sub censura, puta solutionem pecuniæ? Affirmandum etiam cum communi, sive dubium sit juris, sive facti, quia aliàs nunquam lijes finirentur; ita *Salm. de Cens. c. 3. nu. 6. cum Soto, Dian. Vasq. et Aoila.* Bene tamen advertunt *Salm. ib. cum Aoila,* quòd in dubio facti id procedit durante dubio; nam si postea censuratus fieret certus de sua innocentia tunc non tenetur nec solvere, nec se gerere ut censuratum; tunc enim sententia non potest obligare, cum nitatur præsumptione certè falsa. Sed si talis censuram in publico violaret, v. g. in Sacris ministrando, licet irregularitatem non incurreret, peccaret tamen ob scandalum; et tunc in foro externo gerere se deberet ut irregularem, ita *Suar. D. 4. sect. 7. a. n. 11. Pal. p. 8. n. 15 et 16. Croix l. 7. n. 84. et Salm. c. 1. n. 212. cum Coninck.* Hoc tamen intelligendum, nisi publicè constet censuras esse nullas, ita ut omnino absit scandalum; *Salm. c. 3. num. 5. cum Nav. Aoila, etc. ex Clement. Pastoralis de re judicata.* Præterea advertit *Cont. Tourn. cum D. Th. ex c. Pastoralis de Offic. et pot. Jud. del.* quòd executor sententiæ, quæ sit justa secundum allegata et probata, tenetur eam executioni mandare, etiamsi ex privata sententia noverit esse injustam; secus verò, si sententia etiam secundum probata esset omnino injusta, ex *c. Super eo. De Crim. falsi.*

DUBIUM V.

Qui possint absolvere à Censuris.

69. Distinguendum inter censuram per sententiam particularem ab homine, et inter latam à jure, vel ab homine per sententiam generalem. — 70. Quis potest absolvere à censuris latis à jure?

—71. An omnes Confessarii possint absolvere ab excommunicatione minori? An simplex Sacerdos? —72. Quis possit absolvere à censuris latis ab homine per sententiam particularem? —73. Quis, si per sententiam generalem contra personas indeterminatas? —74. Quæ censuræ reservatæ possint absolvi ab Episcopo per Cap. *Liceat*? —75. Vide verba Capituli. —76. Not. I. An Episcopus possit dispensare in irregularitate propter hæresim? Not. II. Quando crimen dicatur occultum, vel deductum ad forum. —77. Dub. 1. An possit absolvi ab Episcopo qui fuerit punitus in foro alterius Episcopi? —78. Dub. 2. An crimen publicum in uno loco possit absolvi ab Episcopo in alio, ubi est occultum? —79. Not. III. Qui veniant nomine Episcoporum. Not. IV. Qui veniant nomine Subditorum. Not. V. Episcopi possunt absolvere à casibus Papalibus occultis reservatis etiam post Tridentinum (*Remissivè ad lib. 6. n. 504.*) —80. Not. VI. An Episcopi gaudeant hac facultate ubi Tridentinum non est receptum? —81. Qu. I. An Episcopus possit dispensare in irregularitatibus et suspensionibus cum suo subdito in aliena Diocesi morante? —82. Qu. II. An facultas concessa in cap. *Liceat* fuerit revocata per Bullam Cænæ? —83. Verior sententia. —84. Qu. III. An Episcopi possint absolvere à Censuris Bullæ Cænæ impeditos adire Romam? —85. Qu. IV. Quinam dicantur impediti? —86. Quid, si impedimentum sit ad breve tempus, et quid, si ad longum? —87. An teneatur Reus absolutus deinde se præsentare Pontifici, si jam sit emendatus, et parti satisfecerit. —88. Quid, si impedimentum sit perpetuum? Et qui dicantur perpetuò impediti? —89. Qu. V. An impediti teneantur adire Romam per Epistolam, aut procuratorem? —90. Qu. VI. An Episcopus possit absolvere Hæreticum impeditum, etiam per alium? —95. Qu. VII. An cum inferior absolvit impeditum à casu reservato sine censura, teneatur Pœnitens se præsentare Superiori? —92. Qu. VIII. An impediti adire Episcopum possint à quocumque absolvi? —95. Qu. IX. An possint Episcopi generaliter delegare aliis facultatem eis concessam in c. *Liceat*? —94. De facultate Mendicantium absolvendi reservata. —95. Quas censuras possint Regulares absolvere quoad seculares? —96. An possint eos absolvere à casibus Papalibus occultis? —97. An pro foro externo? —98. An à casibus ab Episcopis sibi reservatis? —99. An à censuris Episcopis reservatis à Jure, vel à consuetudine? —100. An à casibus Clementis occultis? —101. An Regulares possint absolvere subditos ab omnibus casibus Papalibus extra Bullam Cænæ? —102. An etiam Novitios? —103. An Novitios etiam à censuris ab Episcopo sibi reservatis? —104. An Prælati Regulares possint absolvere subditos à casibus Bullæ Cænæ? Usque ad n. 106. —107. An subditos à censura ob percussionem alterius Religiosi, aut clericici secularis. —108. Quid circa recipientes Bullam Cruciatæ? Remissivè. —109. Regulæ pro absolvendis censuris. —110. An, data facultate absolvendi à Papalibus, comprehendantur censuræ Bullæ Cænæ? —111. An in Jubilæo, data potestate absolvendi, omnes censuræ comprehendantur, etiam latæ ab Episcopo specialiter? —112. An habens facultatem circa casus Bullæ Cænæ possit absolvere etiam ab Hæresi? Usque ad num. 115. —114. Quid amplius notandum circa facultates Regularium? —115. Quid amplius circa facultatem concessam in Jubilæis?

60. — « RESP. I. A censura lata per sententiam particularem ordinariè is tantum potest absolvere, qui eam tulit, vel ejus superior, vel successor, vel delegatus. Ab ea quæ lata est à jure communi, vel ab homine per sententiam generalem, si non sit reservata, potest absolvere quisvis, qui censuratum potest absolvere à mortalibus: si verò sit reservata, ordinariè et per se potest tantum relaxari ab auctore legis, vel ejus successor, vel delegato.
« Dixi 1. Ordinariè, quia in articulo mortis quisvis Sacerdos absolvere potest à quavis censura.
« Dixi 2. Per se: quia per accidens, et ex privilegio possunt etiam alii. *Laym. l. 1. t. 5. p. 1. c. 7.* »
70. — Universè loquendo, ad tollendas censuras ex parte absolventis requiruntur eadem conditiones, quæ requiruntur ad ferendas, juxta dicta n. 12.
Cæterum dicendum I. A censuris latis à jure non reservatis certum est, Episcopum, vel proprium Sacerdotem absolvere posse, ex c. *Nuper. De Sent. excom.* Ubi, licet sermo sit de excommunicatione minori, idem tamen de omnibus aliis censuris communiter DD. intelligunt; ut *Pal. D. 1. p. 11. §. 5. Roncaglia de Censuris c. 6. quæst. 3. R. 111. Suarez D. 7. sect. 3. numer. 2. et Sal. c. 2. num. 42. cum Henr. Ugol. Corn. et Gibal. commun.* Et idem concedunt Capitulo, Sede vacante, Prælati Religionum, et habentibus jurisdictionem quasi Episcopalem. An autem ab hujusmodi censuris omnes Confessarii possint absolvere? Negant S. Antonin. *Coc. Palud. etc.* apud *Salm. ib. n. 43.* Quia, ut dicunt, sicut ad ferendas censuras, ita ad absolvendas requiritur jurisdictio in foro externo, qua carent simplices Confessarii, et etiam Parochi. Affirmandum est tamen cum communi sententia, quam tenet S. Th. *Suppl. q. 24. art. 1.* ubi ait
« Si excommunicatio sit major, aut est lata à Jure: et sic ille qui tulit, vel ejus Superior potest absolvere; vel est lata à jure, et tunc Episcopus, vel etiam Sacerdos potest absolvere; » ita etiam *Tourn. p. 497. R. 3. Conc. p. 441. n. 3. Pal. l. c. Ronc. ut supra, Salm. n. 45. cum Soto, Vasq. Con. Avila, etc.* Ratio quia, licet ex jure ordinario nec Confessarii, nec Parochi hanc facultatem habeant, habent tamen ex concessione speciali Inn. III, qui in d. c. *Nuper 29* sic inquit: « In secundo casu (scilicet quòd excommunicatio non sit reservata) à suo Episcopo, vel à proprio Sacerdote poterit absolutionis beneficium obtineri. » Quamvis enim et tunc non juris, sed judicis sententia sit ligatus, quia tamen conditor canonis ejus absolutionem sibi specialiter non retinuit, eo ipso concessisse videtur facultatem aliis relaxandi. » Quoties igitur censura non reservatur à jure, ab ipso jure datur potestas absolvendi cuilibet Confessario, ut intelligitur sub nomine *proprii Sacerdotis*, prout probavimus lib. 6. de *Euch. n. 564.* Et hinc advertendum 1. quòd hæc absolutio, valebit etiam pro foro externo, ut dicunt *Pal. n. 4. et Gibal. Ugol. apud Salm. l. c. Advertunt 2. Ronc. v. 80. q. 3. R. 3. cum*

*Con. Pal. D. 2. p. 11. §. 5. n. 3. cum Suar. et Ugol. Sporer Suppl. p. 124. n. 55. cum Avila, et Salm. d. n. 44. cum Con. quod hanc absolutionem Parochi, et alii Confessarii impertiri possunt tam infra, quam extra Confessionem. Ratio, quia Decreta Pontificum præcipue forum externum spectare solent, et cum favores Principis ampliari debeant, non est cur tantum ad forum internum restringantur. Advertunt 3. *Salm. c. 2. nu. 40. cum D. Th. Pal. Sot. Vasq. ac aliis cit. n. 45. contra Candid. quod Confessarii possunt absolvere non solum ab excommunicatione, sed ab omnibus aliis censuris non reservatis, nempe à suspensione et interdicto personali, etsi absolutio earum non requiratur ad perceptionem Sacramenti Pœnitentiæ. Ratio, quia illa concessio, cum sit favorabilis, merito ampliatur ad omnes censuras. (V. N. XVII, p. 338.)**

71. — Certum est autem, et commune inter DD. omnes Episcopos et Confessarios absolvere posse innodatos excommunicatione minori. Vide *Salm. c. 3. n. 164.* Sed valde dubitatur, an simplex Sacerdos possit absolvere ab excommunicatione minori? Affirmant *Salmant. c. 3. n. 166. cum Navarr. Arm. et Hurt. ac probabile putant Bon. q. 3. n. 15, et Viva q. 2. art. 2. num. 5, quia (ut aiunt), cum Sacerdos probabiliter possit absolvere à culpis venialibus, potest etiam à censuris eis annexis, juxta id quod dicit D. Th. in 4. D. 28. q. 2. art. 1. q. 1. ubi: « A minori excommunicatione quilibet potest absolvere, qui potest absolvere à peccato participationis. » Sed omnino negandum cum *Suar. D. 7. sect. 4. n. 17. Pal. D. 2. p. 21. n. 23. et Soto, Cajet. Corn. et Led. ap. Salm. c. 3. n. 165.* tum quia in *c. Nuper de Sent. excommunicatur* dicitur excommunicatio minor absolvenda esse vel ab Episcopo, vel à proprio Sacerdote, qui sanè intelligi nequit simplex Sacerdos: tum quia juxta Decretum Innocentii XI relatum in *tr. de Pœnit. n. 543. v. Quær.* hodie vetitum est Sacerdotibus simplicibus absolvere à venialibus. Hæc reddunt primam sententiam omnino improbabilem.*

72. — Dicendum II. quoad censuras ab homine latas, quod, si censura feratur per modum sententiæ particularis contra determinatam personam, non potest illa absolvi, nisi ab ipso ferente, vel ab ejus Superiore, vel ab ejus successore, aut delegato. Est certum et commune; vide *Croix l. 7. n. 131. et Salm. t. 2. n. 50.* Quod si autem Judex in foro externo testetur censuratum jam satisfecisse partibus, vel esse emendatum, tunc censetur vel ipse jam absolvere, vel cuilibet absolvendum remittere; *Salm. ib.* Et hæc obiter notandum I. Quod Episcopus etiam in alieno territorio potest suos subditos absolvere in foro tam externo, quam interno, semper ac absolutio sit sine strepitu judiciali, ut *Sylo. Henr. Avil. cum Salm. c. 2. n. 36.* Notand. II. Quod si quis in alieno territorio delinquit, et ab illius Episcopo specialiter excommunicatur, non potest absolvi ab Episcopo proprio, nisi de Episcopi loci licentia. Ita *Cont. Tourn. Diana, Cand. et cum Salm. n. 37.* Dixi specialiter, nam si excommunicatus sit per sententiam generalem, potest à quocumque absolvi, ut mox dicitur.

73. — Si verò censura feratur ab homine per modum statuti, sive sententiæ generalis contra personas indeterminatas, sive in futurum, v. g. in omnes, qui hoc crimen patrabunt sive in præteritum in omnes, qui hoc crimen commiserunt (posita contumacia, juxta dicta n. 54.): tunc alii, ut *Suar. D. 7. sect. 2. n. 23. et Vasq. Fill. etc. ap. Salm. c. 2. n. 50.* tenent non ab alio, quam ab ipso ferente absolutionem impendendam esse, quia censura ab homine, juxta regulas juris, ab eo dumtaxat auferri potest, à quo est lata. Sed probabilius dicendum, absolutionem tunc à quocumque Confessario impertiri posse, si censura non sit reservata, ut cum *Bus. tenent Pal. §. 4. n. 10. Laym. c. 7. n. 3. Ronc. nu. 3. resp. 11. Conc. p. 443. n. 365. 6. Holzm. p. 365. n. 127. n. Spor. Supp. pag. 124. n. 53. et Salm. c. 2. n. 51. cum Con. Sayr. Tol. Sot. Avil. Bon. et Croix lib. 7. n. 128.* cum communi. Ratio, quia hæc censuræ æquiparantur censuris latis à jure, et ideo à quocumque absolvi possunt, cum agatur de re favorabili, quæ amplianda est quantum res patiat, ex *cit. cap. Nuper, de Sententia excommunicationis.*

74. — « Resp. 2. Episcopi secundum *Trident. sess. 24. c. 6.* possunt I. absolvere in foro conscientiæ per se vel Vicarium » ab omnibus censuris occultis, etiam in Bulla Cœnæ Papæ reservatis, excepta hæresi, à qua per seipsum tantum absolvere possunt (quantum est ex vi hujus decreti.) Dicitur autem censura occulta, quæ contracta est ob delictum non publicum, nec ad forum contentiosum deductum, aut si deductum fuit, à quo reus ob defectum probationis fuit absolutus. *Bonac. dub. 1. q. 3. part. 1. num. 15. et part. 2. num. 1. ex declar. Cardin. etc.* » 2. Possunt etiam sæpe absolvere à censura Papæ reservata, propter impedimentum ejus qui incurrit, vel quando propter senium, morbum, sexum, pauperiem, Pontifex non potest adiri. *Bon. l. c. et Nav. Sanch. Avila, Con. etc.* » (V. N. XVIII, p. 338.)

75. — Quoad facultatem, quam habent Episcopi circa peccata reservata Pontifici, ante omnia notanda sunt verba *Trid. in Cap. Liceat 6. sess. 24.* « Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus et suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare; et in quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes... subditos in Diœcesi sua per seipsum, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientiæ gratis absolvere, imposita pœnitentia salutari. Idem et in hæresi crimine in eodem foro conscientiæ eis tantum, non eorum Vicariis, sit per missum. »

76. — Hinc notand. I. quod Episcopi, licet non possint absolvere ab hæresi occulta, juxta sententiam, quam mox exponemus, possunt tamen dispensare in irregul. ex hæresi occulta contracta. Ita *Potest. t. 1. n. 3338. Salm. de Cens. c. 2. n. 54.* Notand. II. quod ut crimen dicatur non occultum, requiritur, ut vel sit deductum ad forum contentiosum, vel sit notum fere omnibus,

ut ait *Viva cum Suar.* aut saltem majori parti Oppidi, Viciniæ, Parochiæ, Collegii, seu Monasterii, ut dicunt *Bonac. §. 4. Sanch. de Matr. l. 8. D. 34. n. 55. Salm. c. 2. n. 59. cum Pal. Pell. etc.* Ita ut occultum adhuc dicatur crimen, si illud sciant quinque vel sex personæ, ut ait Auctor cit. (*Istr. etc.*) p. 2. c. 13. n. 300. Vide dicta l. 6. n. 593. v. *Hic autem et n. 1111.* Tunc autem crimen censetur ad forum deductum, cum ibi est probatum saltem per unum testem. Secus, si nullo modo fuerit probatum, etsi reus malis artibus hoc obtinuerit, et ibi absolutus fuerit, quia tunc adhuc censetur occultum; ita *Sanch. de Matr. l. 8. D. 34. n. 57. Bonac. q. 3. p. 2. n. 2. et Salm. c. 2. n. 60. cum Con. Avila. Henr. etc.* Imò dicitur occultum, etiamsi crimen complicitis sit ad forum deductum, quia ex l. 1. C. *res. inter, etc.* « Res inter alios acta, non potest afferre præjudicium aliis, quibus res iudicata non nocet. » Ita *Salmant. ib. cum Navar. Bon. et Sanch.*

77. — Sed hæc dubit. 1. An possit absolvi ab Episcopo Reus alicujus casus Papalis, qui jam punitus sit in foro alterius Episcopi, ubi iudicium sit finitum? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Sanch. l. 1. c. 11. n. 21. et Salm. c. 2. n. 62. cum Reg. Avila, Leandro, etc.* Ratio, quia intentum Concilii fuit servare auctoritatem Judicium, et vitare scandalum, si publica crimina publicè non punirentur; at eo casu neque scandalum adest, neque auctoritati Judicium præjudicatur. *Secunda* verò sententia communior et verior negat, eamque tenent *Suar. D. 4. sect. 2. n. 6. Pal. t. 1. tr. 4. D. 4. p. 3. §. 1. n. 17. Barb. All. 39. n. 3. Conc. p. 445. n. 12. Bon. de Irreg. qu. 5. p. 1. n. 6. cum Garcia, et Rodr. ac Croix l. 7. n. 146. cum Mascard. Menoch. etc.* Ratio quia, licet tunc Judici sit satisfactum, tamen cum crimen iudicè publicum factum fuerit, manet simpliciter publicum, et ut tale omnino est Pontifici reservatum.

78. — Dubit. 2. an crimen in uno loco publicum possit absolvi ab Episcopo in alio, ubi est occultum? Negant *Bon. D. 1. q. 3. p. 2. n. 3. et Suar. t. 4. D. 30. sect. 2. n. 3.* Sed probabiliter affirmant *Sanch. l. 2. c. 11. n. 20. Cont. Tourn. t. 2. p. 115. cum Piasec. Barb. All. 35. n. 28. cum Gutt. et Salm. c. 2. num. 62. cum Trull. Leand. Avila et aliis apud Croix l. 7. n. 144.* Dummodo locus, ubi crimen est notum, ita distet, ut non sit timor, ne publicetur ubi est occultum.

79. — Notand. III. quòd nomine Episcoporum veniunt Abbates, et alii jurisdictionem Episcopalem habentes, ut *Sanch. n. 6. et Salm. n. 54. cum Henr. Dic. et Avers.* (contra *Bon. et Suar. ap. Croix l. 7. n. 141.*) vide dicta l. 6. n. 543. v. *Eamdem.* Venit etiam Capitulum, Sede vacante, ut *Bon. n. 1. Sanch. n. 4. et Salm. ib.* Notand. IV. Nomine Subditorum veniunt etiam vagi, et omnes habentes animum permanendi in loco illo per majorem partem anni, ut *Croix. l. 7. n. 136. cum Sanch. Suar. Bon. Barb. etc.* Notandum V. quòd Episcopi vi concessionis in dict. c. *Liceat*, possunt absolvere à casibus Papalibus etiam post

Tridentinum reservatis, ut probabile esse diximus l. 6. n. 594. Dub. 9.

80. — Notand. VI. circa facultatem à Tridentino concessam Episcopis in c. *Liceat*, absolvendi, aut dispensandi à casibus Papalibus, vel ab irregularitatibus occultis, id quod dicit *Fag. in c. Dilectus 15. de Temp. Ordin.* ubi ait: « Ex sententia sancti Conc. Episcopi illarum Regionum, in quibus Concilium adhuc receptum non est, non possunt uti facultate in hoc Decreto concessa. » Notat deinde ibidem declaratum fuisse à Greg. XII. prædictam facultatem nec etiam Cardinalibus competere, etsi Ecclesiarum Urbis Titulum habeant. (*V. Not. XIX. p. 338.*)

81. — Quær. I. An Episcopus possit dispensare in irregularitatibus et suspensionibus occultis cum suo subdito, qui in aliena Diocesi moratur? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Avila, Henriq. et Ugolin. ap. Barb. in Trid. sess. 24. c. 6. n. 44.* Ratio (ut aiunt), quia Concilium tribuit Episcopis facultatem dispensandi tantum in sua Diocesi. *Secunda* verò sententia communior et probabilior affirmat, et hanc tenent *Sanch. Dec. l. 2. c. 11. n. 12. Suar. D. 41. sect. 1. num. 10 et 12. Bon. D. 1. q. 3. p. 2. n. 1. v. Tertio, et 7. q. 5. p. 1. num. 4. Diana p. 4. tract. 4. R. g. Cont. Tourn. p. 448. R. 3. Salm. c. 2. n. 53 et Barb. l. c. cum Boss. Marchin. Fag. etc.* Ratio, quia dispensatio per se potest concedi absenti; ergo non oportet, ut dispensandus adsit in Diocesi, cum actus jurisdictionis voluntariæ bene possit exerceri etiam extra territorium. Nec obstat quòd in Trident. dicatur in Diocesi sua; nam respondetur, quòd vel particula illa satis verificatur, cum aut Episcopus aut subditus existit in propria Diocesi, ut dicunt *Cont. Tourn. p. 448. R. 3. et Salm. n. 53.* Vel quòd præfata particula refertur tantum ad secundam partem, ubi agitur de absolute casuum, ut respondent *Suar. num. 10. et Sanch. n. 13. Holzm. p. 413. n. 227. cum Pal. Pignat. et Croix num. 139.* Ex quo hi Auctores inferunt, quòd etiamsi uterque tam Episcopus quam subditus sint extra Diocesim, bene poterit Episcopus dispensare ab irregularitate, et absolvere à suspensionibus. An autem Episcopus possit absolvere, et delegare facultatem absolvendi casus Papales occultos extra Sacramentum Pœnitentiæ. Affirmant *Sanch. Suar. Bon. Salm. c. 2. n. 54.* Sed id hodie omnino negandum ex Declarat. Greg. XIII. relata lib. 6. num. 593.

82. — Quær. II. An prædicta facultas à Tridentino Episcopis concessa fuerit revocata per Bullam Cœnæ quoad hæresim, et alios casus in ea reservatos? Adest duplex sententia. *Prima* negat, et hanc tenent *Nav. Man. c. 27. n. 260. ac Bannez, Vega, Sa, Arag. Angl. Henr. Fag. etc. ap. Barb. All. 40. n. 21. item Coninck, Avila. Becan. Granad. P. Led. etc. ap. P. Milant. in prop. 3 Alex. VII;* et probabilem putant *Salmant. tr. 10. c. 2. n. 55.* Ratio (ut aiunt) quia in Bulla Cœnæ nulla fit mentio concessionis factæ Episcopis per Trident. sed per clausulam generalem minimè revocantur facultates à Conc. Generali alicui tributæ, ut habetur ex c. *Ex parte de Capell. Monach. cum Glossa ib. verbo:*

84. — Quær. III. An Episcopi absolvere possint à censuris Bullæ Cœnæ impeditos Romam adire? Adsunt tres sententiæ. *Prima* absolutè negat cum *Bonac. de Censur. Disp. 1. Qu. 22. pun. 2. n. 22.* qui citat *Suar. et Innoc.* (sed dicit in simili, ergo prædicti DD. non loquuntur propriè de hac sententiâ.) Ratio *Bonac.* tum quia in Bulla excipitur tantum articulus mortis, tum quia contrarium nullo jure probatur. Non autem suffragatur epikeia (ut ait) in hoc casu, ubi constat de contraria intentione Pontificis; nec obstare addit textus infra citandos, quia vel ibi non datur facultas absolvendi Episcopis, vel, si datur, hæc revocata fuit per Bullam Cœnæ, sicut fuit revocatum Decretum Tridentini. Excipit tamen *Bon. n. 23.* casum gravis necessitatis, v. g. celebrandi, communicandi, et similis. *Secunda* sententia concedit Episcopis absolvere à cæteris casibus, sed negat ab hæresi. Ita *de Alex. Conf. Mon. c. 6. §. VIII. Qu. 3 et 4.* Ratio, cur excipit hæresim, quia in generali concessione (putà in Jubilæo) absolvendi à casibus Bullæ, non datur facultas absolvendi ab hæresi, ut declaravit *Greg. XIII.* Sed hæc ratio debilis est, nam ex infra dicendis, hæc facultas non oritur ex concessione, sed ex epikeia, et præsumpta mente Pontificis. *Tertia* communis sententia, cui subscribo, docet Episcopos posse per se, vel per alios ab eis specialiter delegatos, absolvere in utroque foro legitime impeditos ab omnibus casibus, et etiam ab hæresi, præstito tamen juramento ab eo, qui absolvitur; de se præsentando postea Superiori, ut infra dicitur. Ita *Pal. Disp. 1. pun. 2. §. 5. n. 6. Ronc. d. Qu. 2. R. 11. Laym. de Censur. c. 2. n. 63. Conc. p. 445. n. 13.* cum comm. *Lugo de Pœnit. n. 218. Salm. tr. 10. c. 2. n. 73. et tr. 18. c. 4. n. 164. Viva in Prop. 3. Alexand. VII. n. 5. Milante. ibid. cum Con. Avil. Corn. etc. Potest. t. 1. n. 3347. cum Tamb. Donat. Leand. Pelliz. et communi Theologorum, et Canonistarum, ut testatur Ronc. l. c.* Ratio, quia, existente impedimento adeundi Papam, restituitur Episcopis potestas ordinaria, non jam vi Tridentini, sed vi juris communis; Et probatur ex *c. Ea noscitur. 13. De Sentent. excomm.* ubi: « Mulieres, » senes, et valetudinarii, seu membrorum destitutionibus impediti, licet ad Apostolorum sedem non veniant, ab Episcopis valeant fidelium communioni restitui. » Idem sancitur in *c. Quamois 58. eod. tit.* ubi habetur, quòd percussor Clerici à Sede Apostolica absolvi debet: « Nisi (additur) imminente mortis articulo, infirmitate, inimicitia, aut inopia, puerili vel senili ætate, fragilitate sexûs, seu alia corporis impotentia, sive quòlibet impedimento Canonico retrahatur, quominus Romanum Pontificem possit adire. » Idem in *c. De Cætero, et in c. Nuper 20. eod. tit.* ubi in fine generalius dicitur, quòd quoties difficulter quis ex justa causa possit accedere pro absolutione excommunicationis ad eum à quo absolvendus esset, à suo absolvatur Episcopo, vel proprio Sacerdote. Quamvis autem prædicti Canones loquantur de censura ob percussorem Clerici, quia hæc frequentior est, tamen communiter DD. extendunt ad omnes alias censuras, in

quibus currit eadem ratio salutis Animarum, ex *c. Cum dilecta, de Confirmat. etc.*; nam ibi notat *Glossa: Ubi eadem ratio, idem jus debet esse.* Ita *Salm. Potest. Ronc. etc. l. c.* Imò (ut bene notat *Ronc. ibid.*) in *c. Eos, qui 22. De Sent. excomm. in 6.* universè sancitur, omnes casus papales, quando adest impedimentum Papam adeundi, posse ab alio absolvi; Sic enim ibi habetur: « Eos, qui à sententiâ Canonis, vel hominis, cum ad illum à quo » aliàs de jure fuerant absolventi, nequeunt propter impedimentum legitimum pro absolutionis beneficio habere recursum, » ab alio absolvantur. » Per quæ verba to, à sententiâ Canonis, intelliguntur omnes casus Papæ reservati, ut notat ibi *Glossa, verbo Canonis. (V. Not. XXI, pag. 339.)*

85. — Quær. IV. Quinam dicantur legitime impediti? Dicuntur (ut habetur ex *d. c. Ea noscitur 13. de sent. excomm.*) mulieres, senes, valetudinarii. Adduntur in *c. Quamois*, pueri, pauperes, habentes inimicitiam, vel alias justas excusationes (ut dicitur in *c. De cætero. eod. tit.*), quibus ab itinere rationabiliter excusentur. His verbis comprehenduntur omnia alia justa impedimenta, quæ infra adnotabimus.

86. — Sed hîc præcedenter advertendum, quòd si impedimentum sit ad breve tempus, tunc innodatus censura reservata non potest ab alio absolvi, nisi urgeat necessitas celebrandi, aut communicandi, nempe ad evitandum scandalum, aut infamiam. Si tamen impedimentum sit ad longum tempus, putà ad annum, vel sex menses (imò *Mendoza ap. Viva in prop. 3. Alex. VII. n. 6.* ad unam noctem, sed *Viva* non admittit neque ad biduum, quia in tali spatio non adest morale periculum mortis), tunc, excepto impedimento ætatis puerilis, quisque alius impeditus non debet absolvi, nisi præstito prius juramento, quòd cessante impedimento, ad Sedem Apostolicam quantocius se præsentabit, ut habetur ex *c. De cætero de Sent. exc.* Aliàs omittens se præsentare reincidet in eandem excommunicationem, ex *c. Eos qui De Sent. ex c. in 6.* Vide *Ronc. d. qu. 4. R. II. cum Mansi*; Et iste ab hac obligatione se præsentandi non excusatur, etiamsi Confessarius omittat illam ei imponere, cum ea sit imposita à jure. *Sanch. l. 2. c. 13. n. 50. Salm. c. 2. n. 46.* Sufficit autem, ut Reus se præsentet per procuratorem, *Salm. c. 2. n. 66.* cum *Caj. Leand. Avil. et Potest. n. 3351.*, qui excipit casum percussoris Clerici, pro quo in *c. Quod de his De Sentent. exc.* taxativè exigitur persona.

87. — Sed hîc dubitatur, an si apertè constet Reum esse omnino emendatum, et partibus satisfecisse, ipse excusetur à tali præsentatione? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Navarr. Man. cap. 26. num. 26*; item *Avila, Corneio, et Henr. apud Salm. d. n. 66*; qui putant probabilem saltem extrinsecè. Ratio, quia, (ut dicunt) finis Pontificis non est alius quàm emendatio rei, et partium satisfactio; idque inferunt ex *c. Quamois de Sent. exc.* ubi nulla alia ratio præsentationis exprimitur, quàm ut

Reus excipiat mandatum satisfaciendi; « Ad Apostolicam Sedem » accedant, mandatum ipsius humiliter suscepturi. » *Secunda* verò sententia communior et probabilior negat, quam tenent *Suar. t. 4. in 3. p. D. 30. s. 3. n. 6. Sanch. Dec. l. 2. c. 13. n. 29. Laym. de cens. c. 6. n. 4. et Salm. c. 2. num. 66.* Ratio, quia mandatum ad quod suscipiendum tenetur Reus se præsentare, non solum suscipi debet ad implendam satisfactionem partis læsæ, obligatio enim hæc de ipso jure naturæ in omni læsione est insita; sed etiam ad exequenda cætera quæ à Pontifice imponuntur ad cavendum idem crimen futurum, ut dicit *Croix l. 7. l. 164. cum Suar. Sanch. etc.*, tantò magis quòd in eod. c. *Quamvis*, supponitur casus de eo qui jam satisfecerit. Et pro casibus Bullæ cœnæ id in eadem Bulla circa finem expressum est, his verbis: « A prædictis censuris nullus per alium quam per Romanam Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam » tunc nisi de stando Ecclesiæ mandatis, et satisfaciendo (cautione præstita) absolvi possit. » Ubi observa bene distingui obligationem standi Ecclesiæ mandatis, et satisfaciendi, id est parti læsæ.

88. — Si autem impedimentum sit perpetuum, absoluti omnino manent liberi ab onere comparendi; *Bon. D. 1. q. 3. p. 2. n. 4. Conc. p. 445. n. 13. Tourn. p. 430. Viva de Sacr. Pœnit. q. 9. Art. 2. n. 8. Potestà n. 3349. Ronc. d. q. 4. R. 11.* Dicuntur autem perpetuò impediti, I. Filiifamilias, *argum. c. Mulieres, et c. Relatum, De Sent. exc. II. Regulares ex. c. Monachi et c. Cum illorum. 32. §. Qui, de Sent. excom.* etiamsi censura incursa sit ante ingressum in Religionem, ut *Ronc. p. 82. q. 6. Barb. All. 41. n. 17. et Holz. p. 364. n. 126.* Hi enim absolvi possunt à suis Prælati: Nisi (excipitur in d. c. 32.) *excessus extiterit enormis.* Vide alia circa percussione n. 280. III. Senes ex c. *Ea noscitur, de Sent. exc.* quamvis hi sint potentes ad ambulandum, ut *Barb. n. 27. cum Sylo. Sayr. et Graff.* Nomine autem senium veniunt non solum septuagenarii, ut ait *P. Milant. in Prop. 3. Alex. VII.* sed etiam sexagenarii, ut probabiliter *P. Viva l. c. juxta dicta de Jejun. l. 3. n. 1036.* Non verò quinquagenarii, ut improbabiliter dicit *Farin. ap. Barb. et alii ap. Vivam. IV. Servi. V. Pauperes*, scilicet qui ob inopiam nequeunt Romam petere, ut in c. *Quamvis, de Sent. excom.* Secus, si inopia iter non impedit, ut evenit in mendicis vagabundis; et siò intelligitur textus in c. *Ea noscitur, eod. tit.* ut explicat ibi *Glossa v. Pauperes.* Nemo autem tenetur accedere mendicando (ut ait *Potest.*), si ad hoc non sit solitus, ut notat *Pal. p. 23. n. 18. VI. Carceribus*, vel triremibus perpetuò damnati, et similes. VII. Infirmi, scilicet laborantes longa et gravi ægritudine, licet non mortifera; putà, quartana, ut dicunt *P. Milante in prop. 3. damn. ab Alexand. VII.* ex *Innoc. III. Salm. et Potestà cum Pal.* Qui his addunt debiles, sive delicatos, non valentes ferre labores itineris. Sed pro istis, nisi periculum sit in mora, consulendus est Papa, ex *cap. Mulieres de Sent. ex. VIII.*

Cura obstricti alendi, sive administrandi familiam, vel publicum gerendi officium, quod non possit relinqui sine publico detrimento, *Laym. Potestà, et Pal. IX. Mulieres*, non solum Moniales, de quibus est certum ex c. *De Monialibus 33. de Sent. exc.* ubi earum absolutio remittitur Episcopis; sed omnes mulieres: Ratio, quia, dum in c. *Quamvis de Sent. excom. etc. Ea noscitur, eod. tit. in 6. fœminæ* excusantur à se præsentando, non alia ratio assignatur, nisi quia fœminæ sunt. Ita *Salm. c. 2. n. 88. Milante in d. prop. 3. Tourn. t. 2. p. 450. et Pal. p. 23. n. 8. ac Barb. n. 30. cum Nao. Bonac. etc.* Hic autem advertendum, quòd Moniales non possunt absolvi ab Episcopo à censura ob violationem clausuræ etiam occultam, excepto mortis articulo, ex Declaratione Gregorij XIII, ut diximus l. 6. n. 593. Pontifex enim illam sibi specialiter reservavit, quamvis sciret Moniales esse perpetuò impeditas. X. Impuberes, quorum absolutio ex jure ordinario datur Episcopis in c. *fin. de Sent. exc.* Ideoque hi sunt exempti ab opere comparendi, etiamsi post pubertatem absoluteionem petant, *Salm. n. 67. cum Con. Corn. Avila et cap. fin. de Sent. exc.* ubi assignatur ratio: *Cum propter defectum ætatis, in qua fuit commissus excessus, rigor sit temperandus.* Rectè autem *Avila* ibi advertit, quòd si Sacerdos carens facultate absolvendi absolvat impuberem in periculo mortis à censura Papali, debet ei imponere, ut extra periculum se præsentet Episcopo. Etiam impediti censentur illi, qui simul vitam ducunt, ut milites, vel qui in Seminario morantur: Unde hi ab Episcopis absolvi possunt à casibus Romano Pontifici reservatis, ut *Milante in d. prop. 3. et Barb. All. 41. n. 16. cum Nao. Bon. etc. ex c. Quoniam de Vita et honest. Cler.* ubi datur facultas Episcopo absolvendi eos, qui simul vivunt, si quis eorum Clericum socium percusserit, modò percussio non fuerit enormis. Denique censentur impediti, quicumque iter arripere nequeunt sine gravi damno spirituali, vel temporali suo, vel duorum. *Viva l. c. ex c. Quamvis de Sent. excom.* ubi dicitur excusari, siòe quolibet impedimento canonico retrahatur. Ut autem hi supra enumerati dicantur perpetuò impediti, sufficit, ut tali impedimento laborent per decennium, et secundum *Tamb. in Dec.* etiam per quinquennium, et consentit *Viva in prop. 3. Alex. VII. n. 6. et Ronc. d. q. 4. R. II.* Leviter autem Clericos percutientes semper possunt absolvi ab Episcopo, ex *arg. cap. Pervenit, De Sent. excom.* Vide dicenda n. 279.

89. — Quær. V. An impediti adire Romam in persona, te-neantur adire saltem per Epistolam, aut procuratorem, ad absoluteionem à prædictis casibus obtinendam? Affirmat *Bon. D. 1. 3. p. 2. n. 4.* (cui adhæret *Potestà t. 1. n. 3346.*) putans, quòd pro casibus occultis recurrendum sit per epistolam ad S. Pœnitentiariam, quando commodè fieri possit, et aliqua necessitas non impediatur; quia ad hoc est S. Pœnitentiaria à Pontifice constituta. Hæc sententia est probabilis, sed probabilior et communis est sententia negativa cum *Ronc. d. q. 4. R. II.* (qui vocat tutissimam sen-

tentiam) Milante in prop. 3. Alex. VII. *Viva ibi*. n. 7. Pal. D. 1. p. 11. §. 5. n. 6. et *Spor.* p. 264. n. 750. cum communi, et *Salm.* c. 2. n. 65. cum *Con. Henr. Dic. Avil. Dian. Conin.* Vide dicta l. 6. n. 563. v. *Dub.* 3. Idem dicit *Sanch. Dec. l. 4. nu. 13*, qui excipit casum hæresis, et hanc exceptionem rejiciunt *Pal. D. 1. p. 2. §. 5. cum Avers. et Dic.* apud *Croix l. 6. p. 2. n. 1624*. Ratio, tum quia, stante impedimento Romam adeundi, restituitur (ut diximus) ex jure Episcopis potestas ordinaria absolvendi per reservationem Bullæ ablata; Tum quia (ut ait *Ronc. l. c.*) jus non obligat Reum, nisi ut personaliter adeat Papam: Unde, si id præstare nequit, ad aliud non tenetur. Præterea (ut addit bene *Ronc.*) obtinere absolutionem à S. Pœnitentiaria, est privilegium, sed privilegia, utpote favorabilia, nullam inducunt obligationem iisdem utendi. Et sic pariter ab Episcopo in casu impedimenti Reus absolvi potest; otiansi adsit Nuntius Apostolicus, qui possit facillè adiri; ut probabilius tenent *Ronc. et Salm. eod. n. 65. cum Corn. Dian. Avil. Henr. et Lugo* apud *Croix l. c.* (contra *Mol. Bon. Con. etc.* apud *Salm.*) Sicut enim Nuntius, ita et Episcopus tunc absolvere potest ex delegatione Pontificis.

90. — Quær. VI. An casu quo Hæreticus sit impeditus recurrere ad Papam, possit Episcopus eum absolvere (juxta sententiam mox supra relatam in Quæst. III.), non solum per se, sed etiam per alios? Jam diximus supra in Quæst. II. n. 82. quod extra casum impedimenti non potest Episcopus absolvere ab ullo casu in Bulla Cœnæ reservato, et tanto minus delegare. In casu verò impedimenti dicimus cum *Bonac. in Bull. Cœnæ D. 1. q. 22. p. 2. n. 14. Ronc. p. 81. c. 6. qu. 4. R. 2. v. Quod si, et de Alexandro Confess. Monial. c. 6. §. 8. quæst. 3.* valde probabiliter posse Episcopum ab omnibus casibus Pontificiis, etiam hæresis absolvere, et delegare, non solum specialiter in casu particulari, sed etiam generaliter. Nec obstat Tridentinum in laudato *c. Liceat*, ubi, cum sermo fit de hæresi, dicitur *Eis tantum, non eorum Vicariis*, (absolvere) *sit permissum*. Nam rectè respondent AA. citati, quod id procedit juxta antiquum præscriptum Tridentini, ubi concessum erat Episcopis absolvere ab hæresi occulta etiam extra casum impedimenti; sed cum agitur de impedito ab adeundo Pontificem, facultas hæc absolvendi ab hæresi, aliisque casibus Bullæ Cœnæ competit Episcopis non jam vi Tridentini, sed vi juris communis, ut communiter loquuntur DD. utque latè probavimus in dicta Quæst. III. n. 84. ex pluribus textibus ibi allatis. Unde, cum in casu impedimenti prædicta facultas de jure ordinario spectet ad Episcopos, eò quod est annexa ipsi Episcopali officio et dignitati, ideo ipsi bene possunt generaliter eam delegare. Et hoc est juxta communem doctrinam AA. nempe quod omnes qui habent potestatem ordinariam possunt eam delegare, ut docent *Salm. tr. 11. de Legib. c. 5. n. 51. et tr. 17. de Voto c. 3. n. 83. cum communi, Cont. t. 2. de Leg. p. 194. v. Quod spectat, Holzm. t. 1. p. 98. n. 485. et alii passim ex l. More 5. de Jurisd. omnium Judic. ubi id expressum habetur: Is demum ju-*

isdictionem mandare potest, qui eam suo jure (id est ordinario, ut explicat ibi Glossa) non alieno beneficio habet. Certum contra est, quod cum alicui Prælato aliqua potestas conceditur, et ejus officio sive dignitati annectitur, illa est, vel saltem æquiparatur potestati ordinariæ, ut docent iisdem *Salm. d. c. 5. de Leg. n. 50. et Laym. l. 1. tr. 5. c. 22. n. 6.* qui id probat ex l. 1. ff. de *Offic. ejus cui comm. est jurisd.* et ex *c. Quoniam de Offic. deleg.*

91. — Quær. VII. An quando ob mortis periculum, vel ob aliud impedimentum absolvitur ab inferiore peccatum reservatum, sed absque censura, imponendum sit onus Pœnitentiæ, ut Superiori se præsentet? Negant *Sanch. Dec. l. 2. c. 13. n. 24. cum Corduba, Zambran, item Salm. de censur. c. 2. n. 46.* qui citant *Suar. in 3. p. t. 4. D. 30. s. 3. n. 6*, sed non bene, ut infra videbimus. Ratio (ut aiunt), tum quia eo casu directè absolvitur peccatum, tum quia nullo jure cavetur tale onus comparandi. Sed omnino distinguendum: si peccatum sit absolutum in articulo sive periculo mortis, tunc nulla remanet obligatio se præsentandi ad Superiorem, quia tunc verè directè peccatum fuit absolutum, cum eo casu cesset omnis reservatio, ut rectè docent *Suar. dict. n. 6. et Salm. de Pœn. c. 11. n. 21. cum Palud. et Nav. ac Dian. p. 5. tr. 3. R. 66. cum Gran. Præp. Hurt. etc.* Secus verò, si peccatum est absolutum ab inferiore propter aliquod impedimentum adeundi Superiorem extra mortis articulum, quia tunc nullus inferior potest directè absolvere à reservatis, sed tantum indirectè, juxta dicta l. 6. n. 585. v. *Dub. 1.* Unde Pœnitens, ut postea directè à Superiore absolvatur, omnino cum convaluerit tenetur eum adire: ita communissimè *Suar. l. c. n. 8. Laym. de Pœn. c. 12. n. 10. cum Nav. Soto, Con. Ricc. etc. et Ciera de Cas. reser. n. 164.* cum communi, ut asserit.

92. — Quær. VIII. An impediti adhuc Episcopum adire pro his censuris, vel aliis reservatis, possint à quocumque Confessario absolvi? Negant communius *Suar. Lug. Dec. etc. apud Viva de Pœnit. Qu. 9. Art. 2. n. 9.* Quia hoc in jure conceditur tantum Episcopis, nec in lege positiva valet argui à pari. Sed probabiliter affirmant (cum onere tamen comparandi ad Episcopum, cessante impedimento) *Ronc. d. c. 6. Qu. 4. R. III. Pal. D. 2. p. 11. §. 5. n. 6. Spor. p. 264. n. 750. Croix lib. 6. p. 2. n. 1624. cum Nav. Abb. Ang. et Tab. Salm. de cens. c. 2. n. 93. in fine cum Tann. Sylo. Henr. Viva l. c. cum Perez, Hurt. Gran. Dicast. Boss. et Cælest.* Ratio, tum quia, ubi eadem est ratio, idem jus debet esse, ut dicit *Glossa in c. Cum Dilecta. De Confir.* Tum quia non deest lex hoc expressè indulgens; nam in *c. Nuper, 29. De Sentent. excom.* habetur ut supra annotavimus, quod impeditus ex justa causa adire Superiorem jus habentem absolvendi à censura, à suo absolatur Episcopo, vel proprio Sacerdote. Sub nomine autem proprii Sacerdotis venit quidem quilibet Confessarius, ut notat ibi *Glossa ex c. ult. q. 26. et rectè inferunt Salm. c. 2. n. 164. ex c. Omnis, de Pœnit. et rem. ubi præcipitur quemque semel saltem in anno confiteri proprio Sacerdoti, qui commu-*

niter intelligitur quis Confessarius, ut probavimus l. 6. n. 564 et 670. Si igitur non potest verificari casus quòd Sacerdos absolvat Reum à censuris Pontifici reservatis, quando Episcopus adiri potest, saltem verificari debet quando Episcopus adiri non potest, ut rectè arguunt *Roncag. et Salm. ll. cc. cum Henriq. et Diana. Imò Pal. l. c. dixit ex vi prædicti textus, impeditum adire Pappam, posse indistinctè absolvi à proprio Sacerdote. Sed probabilius puto cum Sporer p. 264. n. 761. Salm. c. 2. n. 63. Ronc. l. c. et aliis communiter, ut supra, hoc non admittendum, nisi quando non patet facilis recursus ad Episcopum; nam to à suo Episcopo, vel proprio Sacerdote, communissimè DD. interpretantur non disjunctivè, sed subrogativè, nempe quando Episcopus nequit adiri. Tantò magis quòd in c. de Cætero, 11. et c. Ea noscitur. 13. expressè dponitur, quòd cum non potest adiri Pontifex, adeatur Episcopus. Satis etiã probabilè est cum Suarez, Sanch. et Mol. ut notavi l. 6. n. 563. v. Dub. I. quòd in articulo sive periculo mortis quilibet Confessarius possit, etiã præsentè Episcopo, absolvi à casibus Papalibus, quia tunc omnis reservatio cessat. Nec obstant textus mox supra citati in c. 11 et 13. de Sent. excom. Nam probabiliter respondet Sanch. cum aliis ut supra, eos procedere tantum in casu percussione Clericorum, de quo loquuntur, non verò in aliis. Præterquam quòd nullam expressum inveni textum, qui in articulo mortis præscribat quòd infirmus ab Episcopo absolvatur à censuris Pontifici reservatis. Excipit tamen Sanch. l. c. cum aliis, si casus Pontifici reservatus esset occultus, quia tunc jure ordinario potest Episcopus ab illo absolvi, vi Tridentini in laudato c. Liceat. Unde censet tunc omnino adeundum Episcopum, si ad eum est recursus, cum ipsi tunc reservatus sit casus. Sed hoc non obstante, mihi et aliis junioribus videtur probabilè, etiãsi crimen fuerit occultum, posse absolvi in periculo mortis à simplici Confessario, adhuc præsentè Episcopo, quia in tali periculo (ut diximus) cessat omnis reservatio quorumcumque peccatorum, et censurarum, ut docet Tridentinum sess. 14. c. 7. Neque in hoc mihi contradixi dicto num. 563. Dub. 1. ubi video oppositum tradidisse; nam ibi sermo fit de censuris ab eodem Episcopo reservatis, et eo casu, cum Confessarius debeat imponere Pœnitenti, ut postquam convalescit se præsentet Episcopo ad congruam pœnitentiam ab eo accipiendam, ut communiter docent DD. cum Salm. de Pœnit. c. 11. n. 21. et Tamb. de Cas. res. l. 5. c. 10. §. 4. ex c. Quo de iis, et c. Sæpe, de Sent. excomm. ac signanter ex c. Eos qui, ubi id expressum habetur: notantque ibi Tamb. n. 7. cum Fill. Boss. et Pasqualig. ac Viva in prop. 3, Alex. VII n. 5. cum Val. Nav. Bordonne, etc. quòd eo casu pro foro externo Confessarius debet exigere à Pœnitente juramentum se præsentandi Superiori, cum primùm poterit (sed pro foro interno dicunt sufficere promissionem), ideo præsentè Episcopo infirmus nequit absolvi à simplici Confessario. At quando agitur de censuris Papalibus, non debet infirmus, elapso periculo, se præsentare Episcopo, sed*

Pontifici, unde cessat ratio cur præsentè Episcopo non possit absolvi. An autem in articulo mortis Laicus, aut simplex Clericus possit absolvi à censuris, deficiente Sacerdote? Probabilius negandum juxta dicta l. 6. n. 540.

An verò habens peccata, et censuras reservatas teneatur exponere confessario non habenti super eis potestatem, casu quo urgeat necessitas communicandi, aut confitendi, et aditu non pateat ad Superiorem? Vide dicta de Euchar. l. 6. n. 265 v. Quær. II. ubi diximus teneri; vide ibi rationem.

Si quis autem est impeditus adire Episcopum, an possit simplex confessarius eum absolvi à casibus et censuris ab eodem Episcopo reservatis? Respondet Ronc. tr. 4. c. 6. q. 5. cum Hurtado, et Diana, quòd si impedimentum esset diuturnum, poterit absolvi, cum obligatione tamen comparendi coram Superiore, cessante impedimento. Si verò impedimentum sit perpetuum poterit absolutè absolvi. Attamen Laym. de Pœnit. cap. 12. n. 10. cum Suar. Soto, Coninch. etc. dicunt, casu quo urgeat necessitas, et Episcopus longè distet, simplicem Confessarium posse Pœnitentem absolvi directè tantum super non reservata, et indirectè super reservata.

95. — Quær. IX. Quomodo Episcopi hanc facultatem sibi concessam in d. c. Liceat, tam dispensandi in irregularitatibus, quam absolvendi à casibus reservatis occultis, possint aliis delegare? Prima sententia quam tenent Henriq. Menoch. et Cord. apud Sanch. de Matr. l. 2. D. 40. n. 16, dicit non posse Episcopos hanc facultatem generaliter delegare, sed tantum specialiter in aliquo casu particulari qui occurrit. Secunda verò probabilior sententia quam tenent Suar. t. 4. D. 30. s. 2. n. 9. Sanch. loc. cit. n. 17. Laym. l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 2. ac Croix l. 7. n. 135, docet bene posse Episcopos generaliter committere hanc facultatem tam dispensandi, quam absolvendi, alteri specialiter ad hæc deputato. Idque testatur Suar. sic esse receptum, et interpretatum à consuetudine, quæ est optima legum interpret. Imò probabiliter dicunt Sanch. ibid. n. 25. Barb. in Trid. d. c. 6. sess. 24. num. 45. v. Ego tamen; (et idem clarè sentit Suar. loc. cit. D. 41. sess. 2. n. 8.) quòd non solum alius specialiter deputatus, sed etiam quicumque, cui Episcopus generaliter suam facultatem committit, potest dispensare in irregularitatibus, et absolvi à suspensionibus reservatis occultis. Ratio, quia Concilium facultatem circa hæc non limitat, sicut limitat in secunda parte facultatem absolvendi à casibus: Unde, cum eam habent Episcopi de jure ordinario, generaliter possunt eam delegare, nulla facta speciali deputatione ad ipsa. Bene autem advertit Pal. de Leg. D. 6. p. 8. §. 2. n. 7. Episcopum non posse dispensare in irregularitatibus (vel absolvi à suspensionibus reservatis) cum alienigenis, etiãsi ipsi habeant quasi domicilium in sua Diocesi ex Decl. Greg. XIII relata l. 6. n. 503.

94. — « Resp. 3. Multi Religiosi, præsertim Mendicantes,